

DE KORHAAN

VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

DE KORHAAN

Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

Verschijnt 5x per jaar.

Redactie : Wim Duurland
Pieter Schut
Ruud Willemstein

Redactieadres : Menno Simonszstof 84
1216 LM Hilversum

Verzending en ledenadministratie: Bep Dwars-Van Achterbergh
Prinsenstraat 15
1211 LS Hilversum
035-233973

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.

De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren copy: uiterlijk 1 juli

INHOUDSOPGAVE

Programma	44
Mutaties ledenbestand	45
Verslag Algemene Vergadering 25.3.'93	45
Gouden Lepelaar voor Jelle Harder	46
Oproep projekt Boeren- en Gierzwaluw	47
Vogelobservatiehut Laarder Wasmeer	48
Internationale ambities Vogelbescherming Nederland	49
Vroeg broedgeval van een Holenduif	50
Excursie Zeeland	51
Geslachtsonderscheid bij Futen	53
Weidevogelonderzoek Eempolders	55
Broedvogels eiland De Dode Hond	56
Excursie Oudekerkerplas en Amst.Bos	58
Excursie Zuiderheide	59
Oeverfiltratie oplossing voor Drinkwatervoorziening	60
Vogelen aan de Dollard	61
Overdenking over noteren en publiceren waarnemingen	62
Kanoetstrandloper	64
Opnemen vogelgeluiden en Haantjes	65
Ontvangen literatuur	66
Veldwaarnemingen	69

PROGRAMMA

- Weekend
14-15-16 mei Voorjaarsweekend Texel.
De inschrijving hiervoor is inmiddels gesloten.
Aan alle deelnemers is een lijst gestuurd met adressen en telefoonnummers van de overige deelnemers. Wilt u hiervan a.u.b. inderdaad gebruik maken om onderling uw vervoer naar Den Helder te regelen. Car-poolen is beter voor het milieu en bovendien zijn er ook deelnemers die niet over eigen vervoer beschikken en graag tegen betaling willen meerijden.
- Zaterdag 1 mei Ochtend-wandelexcursie Zanddijk, o.l.v. Dick Jonkers.
De excursie vertrekt om 5.00 uur vanaf Oud Valkeveen.
Men dient over hekjes te kunnen klimmen.
Brood en drinken meenemen.
- Dinsdag 11 mei Werk/contactavond in Kasteel Groeneveld in Baarn.
Vanavond gaan we braakballen onderzoeken.
Pincet, loep en (oude) tandenborstel meenemen.
Aanvang 20.00 uur.
- Maandag 31 mei (2e Pinksterdag)
Dag-fietsexcursie Flevopolder, o.l.v. Ilco van Woersem en Gerard Mijnhout
De excursie vertrekt om 5.00 uur vanaf het Muiderzand bij het restaurant op de dijk.
Men dient goed te kunnen fietsen!
Brood en drinken meenemen.
- Woensdag 9 juni Avond-roeiexcursie op de Kortenhoefse plassen, o.l.v. Erik Daam en Peter Vos.
De excursie vertrekt om 19.00 uur vanaf Fort Kijkuit bij de molen "Gabriël". (D.i. vanaf de Vreelandseweg de afslag richting Nederhorst den Berg, t.o. de Kleizuwe).
Max. deelname 40 personen.
Kosten f 5,-- p.p., ter plaatse te voldoen.
Dit is een van de eerste vaarexcursies in ons werkgebied. U kunt o.a. de Snor en de Sprinkhaanrietzanger horen.
- 17-18-19 sept. Najaarsweekend Texel.
U kunt zich al opgeven bij Joke.

DEELNEMERS AAN DE EXCURSIES WORDT DRINGEND VERZOCHT OM BIJ ALLE EXCURSIES VÓÓR DE AANGEGEVEN TIJD AANWEZIG TE ZIJN? ZODAT OP TIJD VERTROKKEN KAN WORDEN!!

Voor de goede orde wijzen wij er op dat de in het programma aangekondigde excursies, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, in principe uitsluitend bedoeld zijn voor leden en huisgenoot-leden van de VWG.
Dit geldt uiteraard ook voor de weekenden.

MUTATIES LEDENBESTAND

Nieuwe leden:

Telef.:

Nijdam, D.	P.Wynterlaan 37, K 10,	1412 GL	Naarden	
Wolters, K.J.	v.d.Helstpark 49	1399 GH	Muiderberg	02942-64272
Bakker, J.	Zuidereinde 47	1243 KL	's-Graveland	035-(5)61341
Jonge, J.de	P.Wynterlaan 37, K 18,	1412 GL	Naarden	

Adreswijzigingen:

Brink, J.C.	P.Hooghstraat 51	1701 LB	Heerhugowaard	
Haan, E.de	Bantam 1	1217 XZ	Hilversum	
Willemze, Mw.J.	Kantershof 438	1104 GX	Amsterdam	
Harder, J.	Postbus 2524	1200 CM	Hilversum	02154-24505

VERSLAG VAN DE ALGEMENE VERGADERING

gehouden op 25 maart 1993 in de Goede Herderkerk in Hilversum.

Door Pon Ruiter.

Aanwezig: 50 leden.

1. OPENING.

Even na acht uur heet de voorzitter de aanwezigen welkom, zowel de leden als de ereleden. Sinds op het symposium in Kortenhoeve t.g.v. ons 25-jarig bestaan Jelle Harder en Adri Vermeule zijn gelauwerd, hebben we er daar zes van. Jelle Harder heeft onlangs ook de Gouden Lepelaar gekregen wegens zijn grote verdiensten voor de natuurbescherming. Hulde!

Een mededeling: De handleiding voor het invullen van waarnemingskaartjes is klaar.

1992 is voor de Vogelwerkgroep een bijzonder jaar geweest. We zijn al vroeg in het zonnetje gezet door D'66. In mei hebben we samen met Vogelbescherming een manifestatie georganiseerd in de Panda-hallen. Het hoogtepunt was het symposium. Ook anderszins heeft de Vogelwerkgroep regelmatig de publiciteit gehaald. Verder hebben we een aantal publicaties het licht doen zien: naast 'Vogels zien en beschermen' een bijzondere jubileum-Korhaan en een extra nummer met alle toespraken. Waakzaamheid en inzet blijven ook in de toekomst geboden. De VWG is bijvoorbeeld betrokken bij de oprichting van het Knobbelzwanenplatform, dat 13 april een rapport aanbiedt aan staatssecretaris Gabor

2. VERSLAG VERGADERING 26 MAART 1992

Punt 3a: Subgroep gierzwaluwen moet zijn projectgroep.

Punt 3h: het gaat om onderzoek naar invloed verkeer op broedvogels.

3. JAARVERSLAGEN OVER 1992

Geen opmerkingen.

4. FINANCIËEL BELEID

De kascommissie gaat met complimenten akkoord.
In de nieuwe commissie nemen zitting: N.Klippel en J.Meyer.

5. BESTUURSVERKIEZING

Alle herkiesbare kandidaten worden herkozen. P.Ruiter, secretaris a.i., wordt formeel tot secretaris gekozen.

6. WIJZIGING STATUTEN

(Voor de volledige tekst van alle wijzigingen in statuten en huishoudelijk reglement verwijst het bestuur de leden naar Korhaan 27/1 (februari 1993), pp.18-22).

Na een toelichting door de voorzitter resteren twee vragen.

Ad 3.1 van de statuten: Wie bepaalt ons werkgebied?

Voorzitter: De Algemene Ledenvergadering.

Ad. 5 van het Huishoudelijk Reglement: Wat zijn begunstigers? En heeft de VWG ze?

Voorzitter: Leden zonder stemrecht. De VWG heeft ze nog niet.

Na deze twee vragen worden de in de Korhaan voorgestelde wijzigingen door de ter vergadering aanwezige leden bij acclamatie aangenomen.

De wijzigingen in statuten/huishoudelijk reglement worden aldus vastgesteld.

De voorzitter dankt Pieter-Jan Ilegenbart voor zijn bemoeienissen in deze zaak.

7. RONDVRAAG

E.v.d.Velde: Kunnen mensen in de Korhaan oproepen zetten voor 'particuliere' excursies naar plaatsen buiten ons werkgebied?

P.Schut (redactie Korhaan): Dat kan, in de rubriek Haantjes.

C.Rosier dankt het bestuur en stelt voor een trouw, al jaren hard werkend lid van de VWG in het zonnetje te zetten. Het bestuur zal deze suggestie overwegen.

Om 20.40 uur sluit de voorzitter de vergadering.

GOUDEN LEPELAAR VOOR JELLE HARDER

Hij was al erelid van onze vogelwerkgroep en nu is hij ook nog geëerd met de hoogste onderscheiding van Vogelbescherming Nederland, de Gouden Lepelaar. Jelle Harder (45) werd op 3 maart jl. in Amsterdam door voorzitter F.Evers van Vogelbescherming in het zonnetje gezet vanwege de vele verdiensten die hij in de afgelopen dertig jaar voor de bescherming van vogels heeft gehad. Evers noemde Jelle's verdiensten voor de VWG het Gooi en Omstreken, waarvan Jelle ook enige tijd voorzitter was, en verder zijn rol als excursieleider, organisator van talloze tellingen en publicist. We zouden er nog vele andere wapenfeiten aan toe kunnen voegen, zoals bijvoorbeeld Jelle's enorme inzet voor het Laarder Wasmeer. In een interview met De Gooi en Eemlander noemde hij dit gebied onlangs "mijn tweede huis". Een ruime bestuursdelegatie onder leiding van voorzitter Rob Kole maakte de hulding van Jelle in Amsterdam mee. In het bezit van de gouden speld, bijbehorende oorkonde en een bos bloemen ging Jelle - bescheiden als altijd - weer snel over tot de orde van de dag.

OPROEP VOOR SOVONPROJEKT BOERENZWALUW EN GIERZWALUW

In 1993 wordt door SOVON en Vogelbescherming een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van de Boerenwaluw en de Gierzwaluw in Nederland. Er wordt verondersteld dat beide soorten in ons land achteruitgaan. Hard cijfermateriaal over de ontwikkeling van de stand is echter schaars. Het veldonderzoek van 1993 zal zich richten op het verzamelen van gegevens over broedvogelaantallen en nestplaatskeus. Van onze werkgroep wordt verwacht, dat ook zij haar aandeel levert, maar tot op heden is door slechts twee leden gereageerd.

Wat wordt er gevraagd: Voor de Boerenwaluw 1x tellen tussen 1 juni en 25 juni.

Voor deze soort systematisch alle mogelijk-broedplaatsen controleren, het aantal nesten tellen en de nestplaats beschrijven.

De grootte van het te tellen gebied omvat een Atlaskwartblok (625 ha).

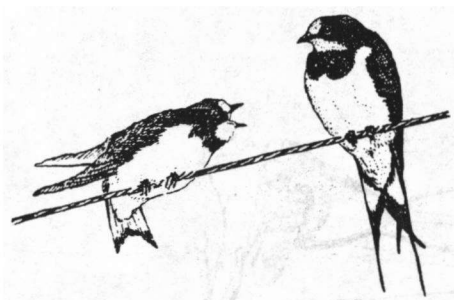
Voor de Gierzwaluw wordt gevraagd om:

2x te tellen tussen 1 juni en 10 juli,
in dorpen en steden op regelmatige afstand te posten en invliegende vogels te tellen,
in buitengebied deels te posten op geschikte plaatsen, deels langzaam fietsend langs verspreide bebouwing en broedplaatsen te lokaliseren,
hierbij moeten de invliegers worden geteld en worden evt. vliegbewegingen als aanvullende waarnemingen gebruikt,
verder worden de nestplaatsen beschreven,
de grenzen van de te tellen eenheden worden gevormd door volledig bebouwde kommen of wijken.

In het buitengebied is dit de oppervlakte van een Atlaskwartblok (625 ha).

Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij Dick Jonkers, Koggewagen 3, 1261 KA Blaricum. Tel.02152-60456. Zij ontvangen dan formulieren en tel-instructies.

BOERENZWALUW *Hirundo rustica*

VOGELOBSERVATIEHUT LAARDER WASMEER

Dit jaar zullen weer speciale bezoeken aan de vogelhut gebracht kunnen worden.

Er wordt naar de vogelhut gegaan en daarin kan men een half uur tot enkele uren vertoeven.

Alle excursies staan onder leiding van de vogelwerkgroep.

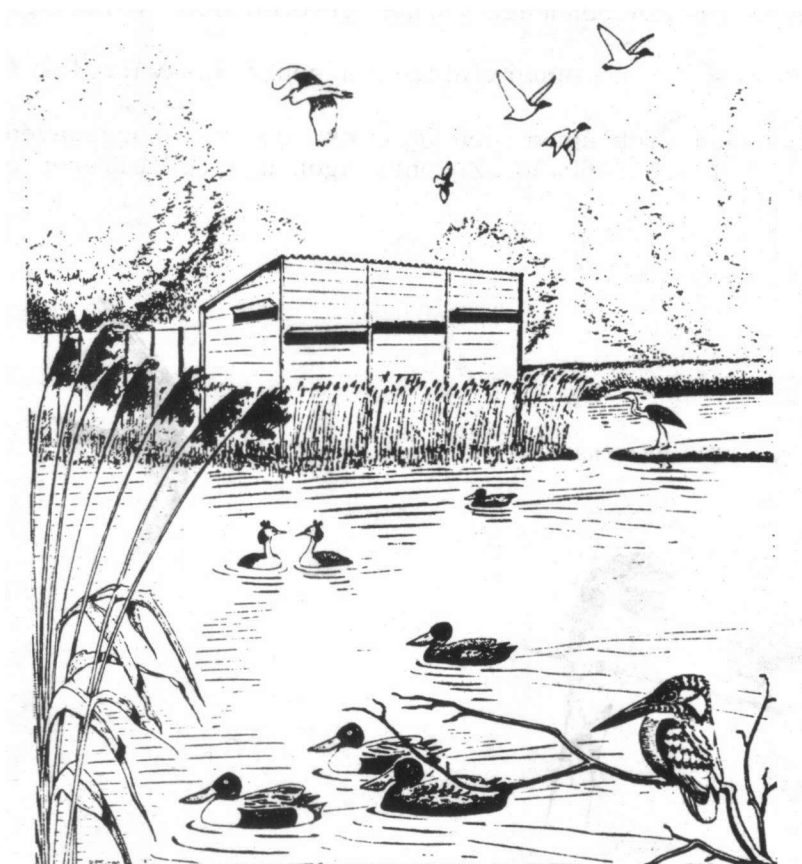
Bezoek is mogelijk in de maanden mei, juni, juli en augustus op iedere donderdagavond. Vertrek eerste bezoek om 19.00 uur, vervolgens om 19.30 uur, 20.00 uur en 20.30 uur.

Voorts worden er bezoeken georganiseerd op de eerste zaterdagochtend van bovengenoemde maanden. Vertrek eerste excursie om 6.00 uur, vervolgens om 7.00 en 8.00 uur.

Startpunt van alle bezoeken is het toegangshek van het Laarder Wasmeer aan het einde van de Meerweg in Hilversum.

De Meerweg begint bij de Kamerlingh Onnesweg en ligt ongeveer in het verlengde van de Lorentzweg.

Kontaktadres: Jelle Harder
Postbus 2524
1200 CM Hilversum
Tel.: 02154-24505.

De vogelhut in het Laarder Waschmeer

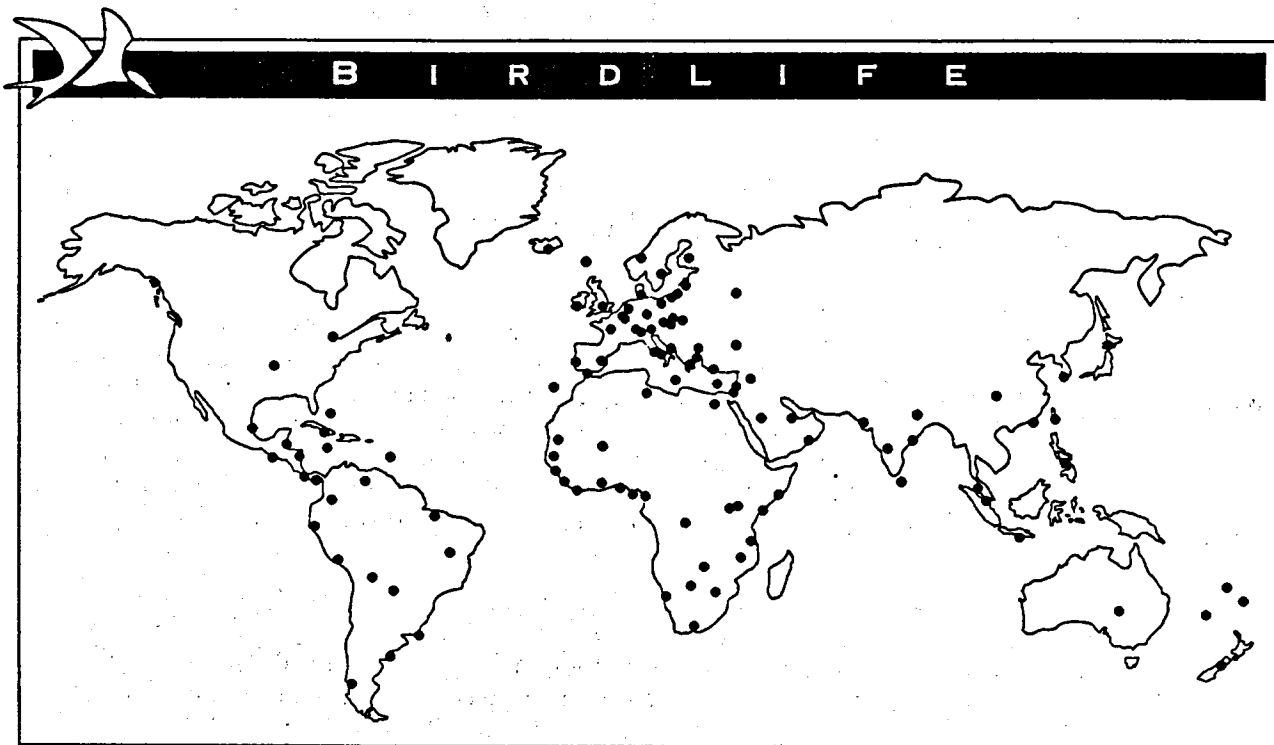
DE INTERNATIONALE AMBITIES VAN VOGELBESCHERMING NEDERLAND

Pieter Schut

Door middel van een indrukwekkende presentatie op 3 maart in de Amsterdamse Beurs van Berlage heeft Vogelbescherming Nederland met blijdschap kennis gegeven van de geboorte van de internationale vogelbeschermingsorganisatie BirdLife International.

De Britse en de Nederlandse vogelbeschermingsorganisaties namen het initiatief en na vele voorbereidende werkzaamheden is BirdLife International inmiddels vertegenwoordigd in meer dan honderd landen, verspreid over de hele wereld. In feite is BirdLife de opvolger van de al meer dan zeventig jaar actieve ICBP (International Council for Bird Preservation). Niet helemaal nieuw als wereldwijde samenwerkingsclub dus, maar wel degelijk een volstrekt andere aanpak. Niet langer staat natuurstudie voorop; het gaat nu om actie.

Het netwerk van Birdlife International omvat momenteel ruim 100 landen

BirdLife wil aansluiten bij succesformules zoals die gehanteerd worden door Greenpeace en het Wereldnatuurfonds. Meer populair dan wetenschappelijk, vooral gericht op het doel zoveel mogelijk mensen te bereiken met berichten over de vaak alarmerende toestand waarin ons milieu verkeert.

De bijbehorende kreten doen soms een beetje te makkelijk aan. Dat vogels zich niets van grenzen aantrekken bijvoorbeeld, en dat vogelbeschermers dat dus ook niet meer moeten doen. Het is natuurlijk waar dat het geen zin heeft hier vogels te beschermen, als ze vervolgens tijdens de trek in Afrika uit de lucht worden geschoten. Maar laten we ons ook blijven realiseren dat wij, hier in het noorden, makkelijk praten hebben. Daar in het zuiden, in Afrika dus, spelen nog meer en vaak acutere problemen dan vogelbescherming alleen.

Gelijktijdig met de komst van BirdLife International heeft ook Vogelbescherming Nederland een nieuw logo gekregen. De vertrouwde lepelaar werd vervuld voor een blauw/grijze gestyleerde stern. Voorlopig kiezen de Nederlandse beschermers voor drie prioriteiten, die van internationaal belang zijn. Op 21 april begint een grote campagne voor trekvogels. Verder wordt speciale aandacht gevraagd voor de kwetsbare positie, ook voor vogels, van de Waddenzee en gaat Vogelbescherming lobbyen voor het standpunt dat Nederland moet beginnen aan de ecologische wederopbouw van het land. Dat zou ertoe moeten leiden dat van ons Nederlands grondgebied uiteindelijk tien procent in gebruik komt als natuurgebied.

Op internationaal gebied zal de nieuwe organisatie tal van projecten over de hele wereld met raad en (financiële) daad steunen. Een belangrijke drijfveer daarbij is dat momenteel van de 9000 vogelsoorten er een kleine duizend met uitsterven bedreigd worden. Door wereldwijd actief te zijn voor vogels en natuur wil BirdLife International een steentje bijdragen om dit dreigende milieuleed te voorkomen. Het lijkt me dat we de internationale ambities van Vogelbescherming moeten steunen, maar ook kritisch moeten blijven volgen.

UITZONDERLIJK VROEG BROEDGEVAL VAN EEN HOLENDUIF (Columba oenas).

Dick A. Jonkers

Een van de eertste activiteiten voor het begin van de geregelde nestkastcontroles is het nalopen van de bezetting van de uilenkasten. Deze controle moet ruim een maand eerder worden uitgevoerd, omdat begin april de Bosuilen en hun jongen de kasten al weer verlaten hebben. Een kast die in 1991 nieuw was opgehangen werd voor het eerst gecontroleerd. Deze bevindt zich in een villawijk in de Gooise noordflank bij Huizen. In 1992 werd de kast al meteen bezet door Bosuilen en er werden ook jongen in groot gebracht. (Mededeling van de villabewoners).

De controle die op 27 februari 's ochtends werd verricht, leverde tot onze grote verrassing een Holenduif op, die al een ei had gelegd. Dit is voor deze soort uitzonderlijk vroeg en voorzover bekend nog nooit in de winter in het Gooi geconstateerd. Holenduiven leggen hun eieren in de namiddag en het tweede ei wordt 48 uur later geproduceerd. (Steinfat 1941 & Kotov 1974 in Möckel 1988). Het ei was er dus op 26 februari al. Normaal begint het leggen van de eieren vanaf half maart en dat zijn dan al vroege vogels. Uit België zijn gevallen bekend van een ei op 26 januari en van een legsel op 22 februari. Uit het Niederrheingebied in de Bondsrepubliek Duitsland stamt een legbegin van 23 februari (Glutz von Blotzheim & Bauer 1980).

Holenduiven broeden wel vaker in kasten die eigenlijk voor Bosuilen bedoeld zijn. Verscheidene keren is opgemerkt, dat kasten eerst door Bosuilen bezet waren en dat de Holenduiven de kast in bezit namen nadat het uilenbroedsel de kast had verlaten. Of er dan in de voorliggende periode een concurrentie om de nestkast heeft plaatsgevonden is door de controleurs nooit gesignaleerd. Om hier achter te komen zal een meer gericht onderzoek moeten worden uitgevoerd. Ook zouden nestkastcontroleurs die in februari bosuilkasten aan een inspectie onderwerpen, tegelijkertijd de kasten die geschikt zijn voor Holenduiven kunnen controleren om na te gaan of er al vroege broedsels in zitten.

Geraadpleegde literatuur:

Glutz von Blotzheim, U.N. & K.M. Bauer 1980. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 9:57. Akademische Verlagsgesellschaft Wiesbaden.

Möckel, R. 1988. Die Hohltaube. Die Neue Brehm Bücherei. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt.

DAG-AUTO-EXCURSIE NAAR ZEELAND

Anco Driessen

Op zaterdag 6 februari 1993 's ochtends om 6.30 uur vertrok vanaf het verzamelpunt aan het Oosterspoorplein in Hilversum een groep van 16 enthousiaste vogelaars, letterlijk en figuurlijk van verschillend pluimage, per auto richting Zeeland. De meesten duidelijk in winterkleed, een enkeling in overgangskleed, werd opgemerkt.

De excursie stond onder leiding van de heren Adri Vermeule, Dick Jonkers en Nico Dwars. Tevoren was een route uitgestippeld en was de beschrijving ervan op papier gezet. Deze werd samen met een waarnemingskaartje aan een ieder uitgereikt. Omdat het de voorafgaande dagen nogal mistig was geweest, was het wat onzeker of het zicht voldoende zou zijn. Erwin Krol had echter de avond tevoren redelijk goed weer beloofd, dus wat dat betreft was er geen vuiltje aan de lucht.

Na een reis van ongeveer vijf kwartier kwamen we in Stellendam aan. Er was een klein haventje in de omgeving van de Haringvlietdam. Het zicht was gelukkig goed, de wind een beetje fris. In dit haventje werd al direct een aantal (in ieder geval voor mij) leuke waarnemingen gedaan. Zo zwommen er Dodaarzen, Middelste Zaagbekken, Roodkeelduikers en een juveniele Drieteenmeeuw. Aan de andere zijde van het haventje, achter de zeedijk, werden onder andere een Oeverpieper, een Veldleeuwerik, Kluten, Rotganzen en Eidereenden gezien. Voor de meeste aanwezigen niet alledaagse waarnemingen. Een van ons was bij het zien van elke soort zelfs enthousiast, wat kon worden afgeleid van de opmerking: "Zijn dat nou.....? Oh, wat enig zeg!"

Ik heb dit nog vele malen gehoord.

Aangezien er op het programma van de excursieleiders veel meer stond vermeld moesten we verder. Langzaam rijdend langs de Brouwersdam werden naast al eerder genoemde soortern ook nog een zestal Sneeuwgorzen, enkele Steenlopers, een Parelduiker, Brilduikers en Zwarte zee-eenden gezien. Met behulp van meege-
nomen telescopen konden deze soorten, goed herkenbaar voor een ieder, worden bekeken.

De route liep verder richting Westenschouwen (1 Sperwer). De route over de Westerscheldedijk voerde langs een groot aantal inlagen. Het zijn prachtige ingedijkte stukken natuur, die een grote aantrekkingskracht hadden op eenden als Smient, Wintertaling, Pijlstaart, Bergeend, Slobeend en op steltlopers als Wulp, Tureluur en Kluut. Ze werden er veelvuldig waargenomen.

Van Adri Vermeule kregen we ter plaatse een heldere uitleg over het ontstaan van deze plekken, die vanwege hun grote waarde meestal waren aangewezen als natuurreservaat.

Al rijdend door de enorme uitgestrekte akkerbouw- en weidegebieden werden steeds grote aantallen Rot-, Grauwe-, Brand- en Rietganzen, waarvan één exemplaar met een gele nekring, gezien. Omdat, naar het schijnt, tussen fouragerende Brandganzen wel eens Roodhalsganzen worden gezien, werd door een groepje zelfs even afgeweken van de route om een grote groep ganzen (+ 1500 stuks dacht ik) die zich op grote afstand van ons ophield, nader te onderzoeken.

Intussen waren wij voor de verzorging van de inwendige mens en het doen van de natuurlijke behoefte, doorgereden naar een horecagelegenheid langs een van de dijken.

Na deze onderbreking, nog maar net op weg, ontdekten we in het Zeeuwse landschap een tweetal Roodhalsganzen. Fantastisch, wie had dit verwacht?

Jammer genoeg zaten ze tesamen met een paartje Zwarte Zwanen, een Struisvogel en nog andere exoten "opgesloten" in een omheind graslandje achter het café.

Na zeer veel interessante (vogel)gebieden te hebben bezocht en te hebben bekeken werd het zoetjesaan tijd, het was inmiddels bij vieren, weer richting huis te gaan.

Onderweg, op een stuk buitendijks land in de omgeving van Zonnemaire-haven, zonder optische hulpmiddelen nauwelijks waarneembaar, werden een Slechtvalk, 2 Flamingo's (ik associeer ze met warmere oorden) een Zilverplevier en, van iets dichterbij, een Blauwe kiekendief en een Ruigpootbuizerd gezien. Hier werd afgesproken dat de laatste stop zou worden gemaakt langs de Brouwersdam. Voor de laatste maal in- en uitstappen en de kijkers richten!! Op deze plek was het dat een zeer bijzondere vogel werd ontdekt. Zwemmend tussen meeuwen, eenden en duikers werd een 'Larus hyperboreus' (v.w.b. de figuurlijke betekenis een weinig vleiende naam, geloof ik) ontdekt. Hoewel de determinatie aanvankelijk wat problemen opleverde kon, nadat de vogel een korte vlucht had gemaakt, definitief door de kenners, en later natuurlijk ook door de anderen, worden vastgesteld dat we met een Grote Burgemeester te maken hadden.

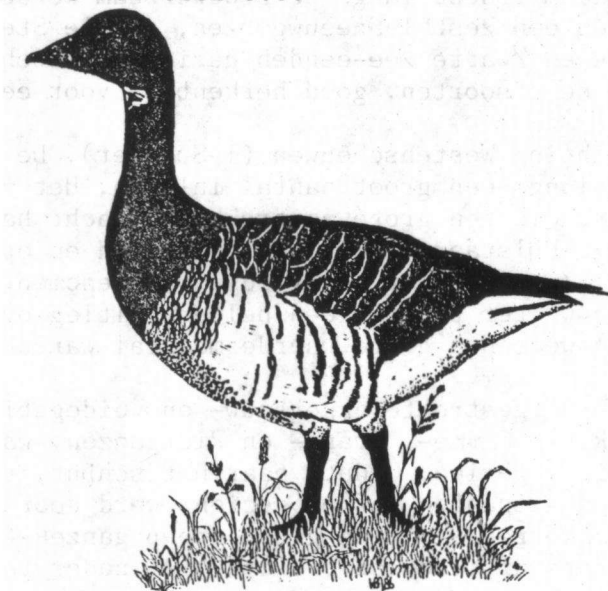
"Is dat nou een.....?"

Een tamelijk zeldzame verschijning werd ons verzekerd.

Nadat we afscheid van elkaar hadden genomen werd de terugreis aanvaard. Ons waarnemingskaartje bevatte ongeveer 60 door ons aangekruiste soorten. Ik wil er nog enkele noemen: Krakeend, Rosse grutto, Kramsvogel en een groep van enkele honderden Futen.

Ik dank, en ik weet zeker dat ik dit namens alle deelnemers doe, de genoemde excursieleiders hartelijk voor de gezellige en vooral leerzame dag, die voor wat mij betreft, veel te snel om was. Ik hoop dat er meer van dergelijke excursies zullen volgen.

Wanneer je, net als ik, nog maar betrekkelijk kort lid bent van onze vogelwerkgroep is zo'n dag bovendien een prima gelegenheid eens kennis te maken met andere leden van de VWG Het Gooi e.o.

PEN-EILAND BIJ MUIDEN

Er zijn plannen om op het zogenaamde PEN-eiland ten westen van Muiden een vuilstort aan te leggen. Voor hiertoe besloten wordt wil men weten of het gebied waardevol is voor planten en dieren. Over de vlinders van dit gebied is echter niets bekend.

Wie heeft er gegevens over dit gebied of wil er dit jaar een paar keer gaan kijken?

Graag contact opnemen met Inge van Halder, De Vlinderstichting. (08370-24224).

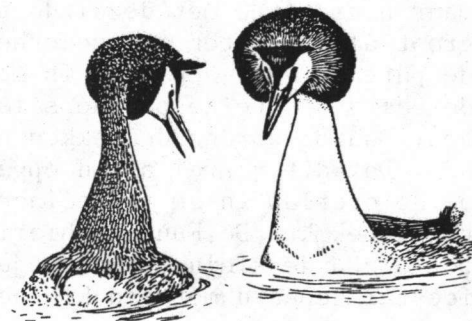
GESLACHTSONDERSCHIED BIJ FUTEN

Guus van der Poel

Naar aanleiding van mijn lezing voor de VWG over het gedrag van de Fuut heeft de redactie van De Korhaan mij gevraagd nog een stukje over dit onderwerp te schrijven. Dat doe ik graag, want één avond is bij lange na niet voldoende om alles wat ik in negen jaar onderzoek aan de Leidse stadsfuten te weten ben gekomen, over het voetlicht te brengen.

In mijn lezing heb ik aandacht besteed aan een aantal aspecten van de levensgeschiedenis van de Fuut: de trek, de vestiging in territoria, de paarvorming, de plaats- en/of partnertrouw, en de broedzorg en het broedsucces.

Ook heb ik aan de hand van dia's en een film een beeld kunnen geven van het interessante gedrag van deze fraaie vogel. Toch zijn er nog talloze zaken, die de moeite van het vermelden best waard zijn, niet aan de orde gekomen of onderbelicht gebleven. Een enkel punt pik ik er nu uit en wel het onderscheid tussen de geslachten. Dit is niet zo'n eenvoudig probleem, want man en vrouw Fuut zijn niet alleen qua uiterlijk sterk gelijkend, ook hun gedrag is tot in de kleinste details gelijk. Er bestaat geen puur mannelijk futengedrag en met één uitzondering ook geen puur vrouwelijk futengedrag. Die uitzondering is het leggen van de eieren. Het vervelende is dat dat maar 5 tot 10 keer per jaar voorkomt en daarom als geslachtsonderscheid in de praktijk niet erg bruikbaar is. Mijzelf is in alle jaren dat ik naar Futen kijk, pas één keer de eer

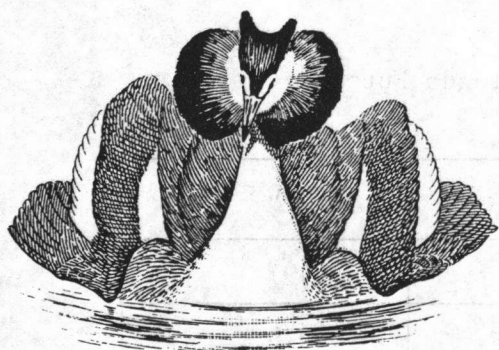

Symmetrische balts:
begin van kopwenden en
kopschudden.

te beurt gevallen om getuige te mogen zijn van de geboorte van een Futenei! (Studenten die aan het onderzoek meededen, hebben het wel meerdere malen gezien).

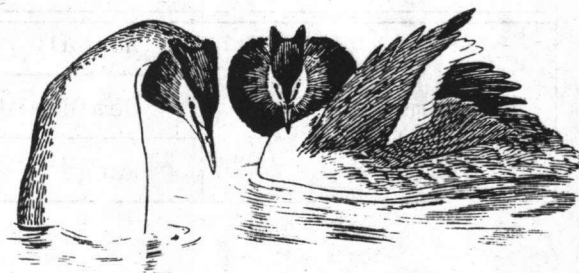
Gelijke rolverdeling

Alle andere gedragingen, als nestbouw, verdediging van het territorium, broeden en verzorging van de jongen worden net zo makkelijk en ongeveer even frequent uitgevoerd door de man als de vrouw. Dit geldt zelfs voor de rolverdeling bij het paren. Zoals in de film te zien was, paren Futen even makkelijk met het vrouwtje in de actieve rol als andersom.

Kathouding

Alleen in de periode dat de eieren bevrucht moeten worden (vanaf enkele dagen voor het leggen van het eerste ei tot aan het leggen van het laatste ei) paren ze uitsluitend met het mannetje in de actieve rol. Ook de meeste baltsrituelen zijn volkomen symmetrisch, dat wil zeggen worden door beide partners gelijktijdig en op identieke wijze uitgevoerd. Zelfs de niet-symmetrische baltsrituelen, zoals de Kat/spook- en de vliegende kat-ceremonie, geven geen houvast om man en vrouw uit elkaar te kunnen houden. Beide geslachten kunnen hierbij net als bij de paring beide rollen spelen. In de film werd dit duidelijk geïllustreerd door een baltsend paar waarvan de partners ieder een keer het symmetrische patroon van kopwenden en kopschudden onderbraken voor een vliegende katceremonie.

Kat/spook ceremonie

Oefening baart kunst

Toch kan met enige oefening het geslacht met behoorlijke zekerheid vastgesteld worden. Tijdens ons onderzoek hebben we 113 broedvogels gevangen en van kleurringen voorzien. Van de meeste vogels werden vleugel- en snavellengte en lichaamsgewicht gemeten (zie tabel 1). Met één uitzondering was er altijd een duidelijk verschil in één richting in alle drie lichaamsmaten tussen de partners van een paar. Geringde Futen, die op het leggen van een ei werden betrapt, bleken altijd in vergelijking met hun eveneens geringde partner de kleinste snavel en vleugels en het geringste lichaamsgewicht te hebben. Omdat Futen meerdere jaren in hetzelfde territorium broeden, maar niet altijd met dezelfde partner, wisten we na verloop van tijd van een groot aantal Futen met zekerheid het geslacht. Het verschil in grootte tussen de partners van een paar is meestal in het veld goed te zien, vooral tijdens de balts als beide partners langdurig borst aan borst kopwenden en kopschudden. Daarbij worden de nekken gerekt en komt het mannetje het hoogst met zijn kop. Dat dit vrijwel altijd opgaat is eigenlijk behoorlijk verbazingwekkend, als je de overlap in de verdelingen van de lichaamsmaten in de onderstaande tabel bekijkt. De Fuut is hierin overigens niet uniek. Ook bij meeuwen bijvoorbeeld zijn de kleinste mannetjes kleiner dan de grootste vrouwtjes, maar toch meestal gepaard met een kleiner vrouwtje.

Futen weten het wel!

Overigens hebben Futen zelf beduidend minder moeite met het vaststellen van het geslacht van andere Futen dan wij. Zelfs in het vroege voorjaar als de dieren elkaar nog niet goed kennen, komt het zelden voor dat de dieren zich vergissen. In die periode hebben wij een enkele keer geconstateerd dat twee mannetjes "per ongeluk" met elkaar baltsten. Zo'n balts duurt heel kort en ontaardt snel in een stevige vechtpartij!

Conclusies: Futen weten het wel en wij kijken waarschijnlijk naar de verkeerde dingen!

Tabel 1. Lichaamsmaten van volwassen, in Leiden geringde Futen.

		man	vrouw
snavellengte (mm)	Aantal	53	49
	Gemiddelde	44.6	39.9
	Range	40-50	36-44
vleugellengte (mm)	Aantal	32	24
	Gemiddelde	194	184
	Range	182-207	172-196
lichaamsgewicht (g)	Aantal	53	46
	Gemiddelde	1329	1090
	Range	910-1590	820-1470

WEIDEVOGELONDERZOEK IN DE EEMPOLDERS

Al enkele jaren controleert de Directie Beheer Landbouwgronden (DBL) van het Ministerie van Landbouw, Natuurbehoud en Visserij hoe doelmatig de beheerovereenkomsten zijn, die worden afgesloten met het doel de weidevogelstand te behouden of te ontwikkelen. Daarvoor worden in een aantal geselecteerde gebieden periodiek de natuurwaarden onderzocht. Een van deze gebieden is het toekomstige reservaatgebied in de Noordpolder te Veld. Een ander gebied in onze omgeving is het reservaatgebied in de Polder Zeldert.

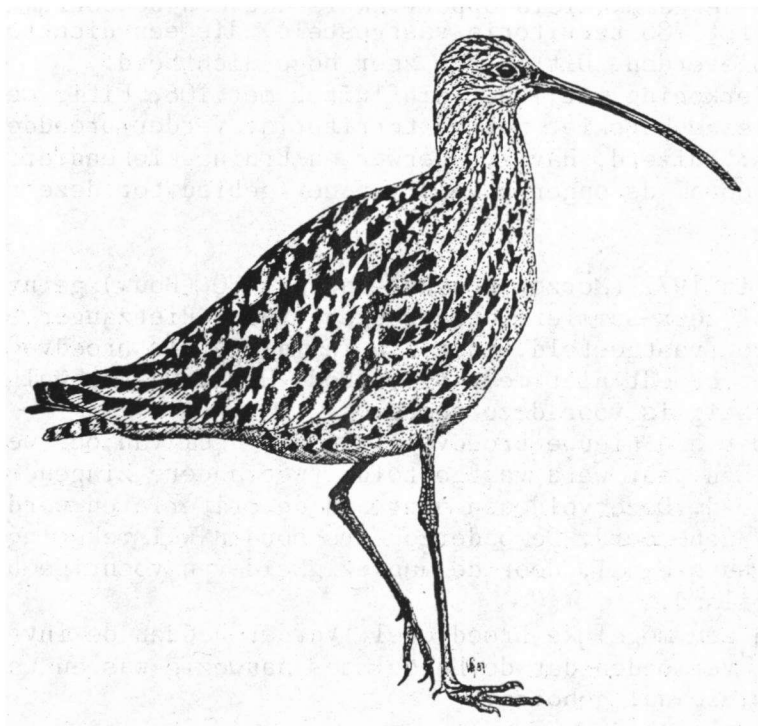
Nadat in 1988 de uitvoeringswerkzaamheden in het kader van de ruilverkaveling officieel van start konden gaan, kon worden verondersteld dat de veranderingen een grote invloed zouden kunnen hebben op de stand van de weidevogels. Daarom werd al in 1989 een onderzoek verricht om de uitgangssituatie te bepalen. Dat onderzoek werd uitgevoerd door Terlouw en De Wijs (1990). Het is de bedoeling deze onderzoeken om de drie jaar te herhalen. In het broedseizoen van 1992 werd het onderzoek voor het eerst herhaald, door Griffioen en Dirksen (1992). Onlangs verscheen het rapport van het nieuwe onderzoek.

De voornaamste conclusie van het nieuwe rapport, van Griffioen en Dirksen, is dat de weidevogelstand in de Noordpolder en in de Maatpolder vrij sterk teruggelopen is. Deze teruggang wordt door de onderzoekers deels toegeschreven aan de intensiteit van het agrarisch gebruik. Een tweede mogelijke invloed kunnen de aanpassingen van de waterhuishouding zijn, die plaatselijk in aangrenzende gebieden zijn uitgevoerd. De gebruikssituatie in de Polder Zeldert is sinds het eerste onderzoek nagenoeg niet gewijzigd. De weidevogels hebben zich daar goed gehandhaafd.

Literatuur:

Griffioen, R.H.W. & S.Dirksen, 1992, Weidevogelonderzoek in het relatienotagebied Eemland (Noordpolder te Veld/Maatpolder, Polder Zeldert) in 1992. DBL-publicatie 55, Bureau Waardenburg, Culemborg.

Terlouw, R.J.S. & W.J.R. de Wijs, 1990, Weidevogelonderzoek in het landinrichtingsgebied Eemland 1989. DBL-publicatie 31, Utrecht, 1990.

BROEDVOGELS VAN HET EILAND

'DE DODE HOND' IN 1992.

Leden van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken hebben in 1992 het eiland De Dode Hond in het Eemmeer (tussen de Stichtse Brug en de monding van de Eem) geïnventariseerd op broedvogels. De spectaculaire uitkomsten van dit onderzoek zijn te vinden in uitgave nr. 80 van de VWG, die zojuist verschenen is. Hier volgt een korte samenvatting van dat rapport.

Het eiland De Dode Hond is in de jaren 1963-1965 aangelegd om te dienen als natuurreservaat en als recreatiegebied. Het is gelegen in het staatsnatuurmonument Eemmeer en is eigendom van Staatsbosbeheer. De naam van het eiland ontstond bij een bezoek van de Directie Zuiderzeewerken aan het gebied. Er werd een hond aangetroffen, die in de bagger was weggezakt en daar de dood had gevonden.

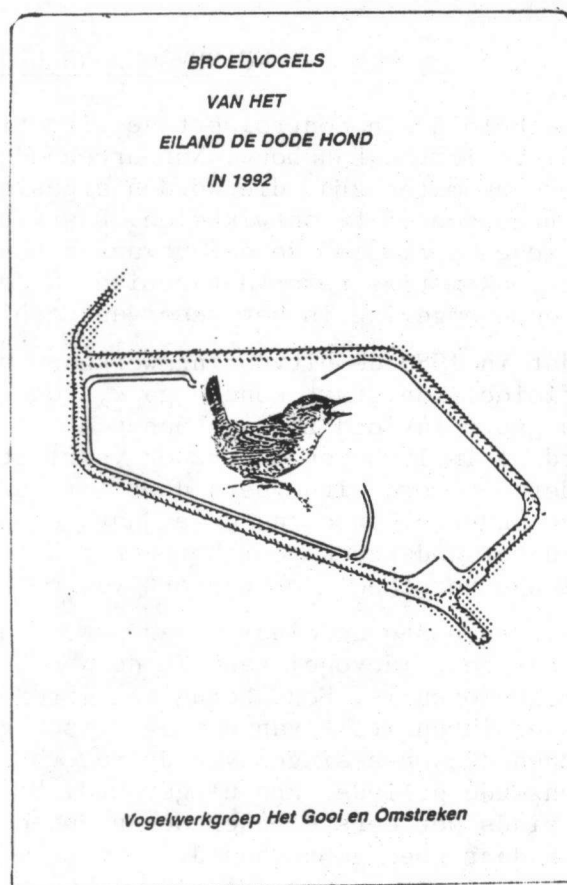
Het eiland is 28 hectare groot en bestaat voor een deel uit grasbegroeiing en voor de rest voornamelijk uit een vrijwel ondoordringbaar wilgenstruweel, dat zijn gelijkenis in Nederland vrijwel niet kent. De beheersvorm die Staatsbosbeheer toepast is vooral: niets doen.

De broedvogelinventarisatie vond plaats op verzoek van Staatsbosbeheer. Tussen begin maart en begin juli werden vijftien bezoeken aan het eiland gebracht. In totaal werden 39 verschillende broedvogelsoorten vastgesteld (zie figuur 1). Voor een eiland met een dergelijk klein oppervlak is dat een behoorlijk aantal. Tezamen werden maar liefst 786 territoria vastgesteld, die een dichtheid van 260 paren/10 hectare opleverden. Dit is een zeer hoge dichtheid. Koplopers waren de Winterkoning met 136, Tuinfluiter met 108, Fitis met 98, Wilde eend met 94 en Kleine karekiet met 55 territoria. Verder broedden er vier soorten roofvogels: Buizerd, Havik, Sperwer en Bruine kiekendief. Volgens de onderzoekers heeft vooral de ongereptheid van het gebied tot deze rijkdommen geleid.

Het eiland werd eerder in 1977 (Mörzner Bruyns) en in 1980 (Bouw) geïnventariseerd, maar dat betrof zeer summiere onderzoeken. Snor, Rietzanger en Torenvalk werden toen ook vastgesteld, maar zijn inmiddels als broedvogel verdwenen. Ook de Fazant broedt niet meer op De Dode Hond, waarschijnlijk omdat het gebied te vochtig is voor deze soort.

Dit is juist gunstig voor een nieuwe broedvogel in dit deel van ons werkgebied: de Nachtegaal. Eén paar werd vastgesteld, twee andere zingende Nachtegalen werden gehoord. Deze voldeden niet aan de criteria en werden dus niet als broedvogel genoteerd. De onderzoekers houden wel rekening met een uitbreiding van de Nachtegaal, door de aanwezigheid van vochtige bossen met ondergroei op het eiland.

De Ransuil is nog altijd een mogelijke broedvogel. Verder hadden de inventariseurs enkele malen het vermoeden dat de Buidelmees aanwezig was en werd eenmaal een riepemde Wielewaal gehoord.

Figuur 4. Aantal territoria per soort op het eiland De Dode Hond in 1992, de status in Nederland en dichtheid per 10 hectare.

Soort	Aantal territoria	Status	Dichtheid 10 ha
1. Fuut	10	VT	9,3
2. Wilde eend	27	ZT	9,6
3. Wintertaling	1	VS	0,4
4. Krakeend	7	VS	2,5
5. Buizerd	1	VT	0,4
6. Sperwer	1	VT	0,4
7. Havik	1	VS	0,4
8. Bruine kiekendief	1	S	0,4
9. Waterhoen	3	T	1,1
10. Meerkoet	19	T	6,8
11. Houtduif	23	UT	8,2
12. Zomertortel	2	T	0,7
13. Holenduif	1	T	0,4
14. Koekoek	3	VT	1,1
15. Grote bonte specht	3	T	1,1
16. Winterkoning	136	ZT	48,5
17. Heggemus	3	ZT	1,1
18. Zanglijster	20	ZT	7,2
19. Merel	54	UT	19,3
20. Nachtegaal	1	VS	0,4
21. Roodborst	17	ZT	6,1
22. Kleine karekiet	55	ZT	19,6
23. Bosrietzanger	17	T	6,1
24. Spotvogel	16	T	5,7
25. Zwartkop	52	ZT	18,6
26. Tuinfluitier	108	ZT	38,6
27. Grasmus	1	T	0,4
28. Fitis	98	ZT	35,0
29. Tjiftjaf	28	ZT	10,0
30. Grauwe vliegenvanger	1	T	0,4
31. Koolmees	13	ZT	4,6
32. Pimpelmees	6	ZT	2,1
33. Matkop	8	T	2,9
34. Boomkruiper	2	T	0,7
35. Rietgors	24	T	8,6
36. Groenling	12	T	4,3
37. Kneu	4	T	1,4
38. Vink	44	ZT	15,7
39. Zwarte kraai	3	T	1,1

Legenda: UT - uiterst talrijk > 500.000 broedparen in Nederland
 ZT - zeer talrijk 100.001 - 500.000
 T - talrijk 25.000 - 100.000
 VT - vrij talrijk 5.001 - 25.000
 VS - vrij schaars 1.001 - 5.000
 S - schaars 251 - 500

Wie het gehele rapport over De Dode Hond wil inzien kan dit aanvragen bij Dick Jonkers (telefoon 02152-60456).

LITERATUUR

- * Bouw, W. 1980. Broedvogelinventarisatierapport 1980. Object De Eemmeren Staatsbosbeheer. Afdeling Bijzondere Taken, Lelystad.
- * Jonkers, D.A. 1993. Broedvogels van het eiland De Dode Hond. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, uitgave 80. Subgroep Avifauna.
- * Mörzer Bruyns, A.J. 1977. Broedvogelinventarisatie van het eiland De Dode Hond. Object De Eemmeren. Staatsbosbeheer Afdeling Bijzondere Taken Lelystad.

AUTO-WANDELEXCURSIE NAAR OUDEKERKERPLAS EN AMSTERDANSE BOS

Ineke Lonink

23 januari 1993, 8.30 uur. Onze excursieleider, Rob van Veen, geeft het vertreksignaal ("ieder voor zich") naar de Oudekerkerplas, na een routebeschrijving aan ons te hebben uitgereikt. Het weer is beter dan voorspeld: geen regen. Wel bewolking en een stevige wind uit de zuid-west hoek. De temperatuur is een graad of vijf.

Aangekomen bij de Oudekerkerplas blijken er ook enkele Amsterdamse vogelaars aanwezig te zijn en deze voegen zich bij ons. We zijn met een groep van 16 personen: 15 volwassenen en één junior.

Rob van Veen vertelt heel boeiend over het ontstaan van de Oudekerkerplas. Een recreatiegebied vallend onder het beheer van Groengebied Amstelland en gelegen midden tussen de snelwegen onder de rook van Amsterdam. De plas wordt in voorjaar en zomer door watersportliefhebbers bezocht: er is een botenhelling, een surfover en een dagkampeerterein. In de winter echter is de Oudekerkerplas een ideale verblijfplaats voor eenden, Grauwe ganzen, Aalscholvers en roofvogels (Buizerd, Torenavalk, Sperwer). Op sommige plaatsen is de plas zelfs 50 meter diep waardoor de rijkdom aan diversiteiten verklaard wordt (vriest niet snel dicht).

Bij nadering van het strand scheert er al direct een Torenavalk langs. We zien veel Kuifeenden op het water, een enkele Dodaars en veel, heel veel Smienten! Deze schitterende eenden, ook wel "fluiteenden" genaamd om het geluid dat ze produceren, verblijven hier gedurende de winterperiode in groten getale (soms wel met duizenden tegelijk, aldus Rob). Langs de oever fourageren wat Grauwe ganzen en midden tussen de ganzen scharrelen een Tureluur en een groepje van 5 à 6 Scholeksters. Het hoge, fluitende geluid van de Smienten overstemt alle andere geluiden.

Tot onze verrassing zien we dat enkele van de Futen op de plas al in pracht-kleed zijn. Voorbode van betere tijden!

Lopend langs de plas, richting surfover, hebben we een goed zicht over de plas in zuidelijke richting (waar een natuurzone is aangelegd, waarover straks meer). We krijgen een zestal Grote zaagbekken in beeld en een enkele Brilduiker. Regelmatig gaat een Aalscholver over en plotseling gaan alle Grauwe ganzen op de wieken (waarschijnlijk zijn we - heel amateuristisch - te dichtbij gekomen...)

Rob stelt voor om per auto richting natuurzone te gaan, waar zich twee vogelkijk"hutten" bevinden. Hij attendeert ons op de slootjes onderweg en we rijden dan ook stapvoets. De "oogst" blijkt te bestaan uit véél Waterhoentjes, een enkele Knobbelzwaan, Meerkoeten, Krakeenden en Slobeenden. Aangekomen bij de eerste vogelkijkpost hebben we prachtig uitzicht over een verhoogde "rand" waar zich veel Aalscholvers bevinden. De (zeer actieve!) vogelwerkgroep van Ouderkerk heeft palen in het water geplaatst, zodat deze vogels goed te observeren zijn (eigenbelang dus? In ieder geval wel heel effectief!) Ook de Slob- en Krakeenden zijn hier van heel dichtbij te zien. Een Buizerd cirkelt hoog boven het water.

Vanuit de tweede uitkijkpost hebben we een nóg beter zicht over de zuidkant van de plas. Weer een Buizerd, en een paar Tafeleenden (deze soort komt vreemd genoeg in dit gebied slechts sporadisch voor). Opeens vallen er grote groepen Smienten binnen; ze hebben een nogal flodderige vlucht. Onvoorstelbaar, zóveel er zich op deze plas bevinden en nog aankomen!

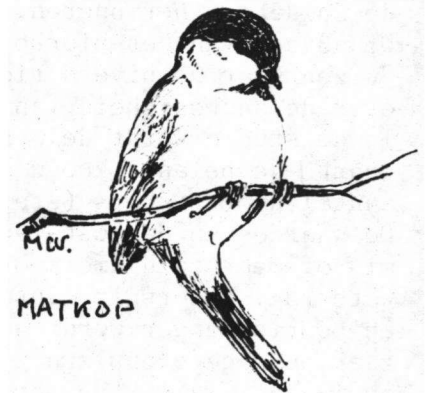
We besluiten na ca. anderhalf uur bij de Oudekerkerplas geweest te zijn, richting Amsterdamse Bos te rijden. Bij vertrek zien enkelen van ons een Sperwer, aan het stoeien met een Zwarte Kraai. Helaas door de meesten van ons onopgemerkt. Maar als je ook een kortere route wilt rijden....

Langs de Bosbaan komen we allerlei sportief volk tegen: kanoërs, joggers, fietsers. We parkeren de auto's bij pannekoekenrestaurant Neerzicht (prettig vooruitzicht!) en volgen het voetpad richting waterkant. Een Vlaamse gaai laat zich prachtig bewonderen; hij is kennelijk iets aan het begraven voor slechtere tijden (of aan het opzoeken?). Koolmees, Pimpelmees en Roodborst zijn te horen, terwijl ons een blik gegund wordt op een Glanskop (of was het een Matkop?), bovenin een half verrotte boom.

Inmiddels is de zon doorgekomen en is het een stuk aangenamer om te wandelen. We komen langs enkele weilanden waar zich in het voorjaar vele Grutto's en Kieviten ophouden volgens Rob. Op dit moment zijn er heel veel Fazanten, Meerkoeten en Holenduiven te zien. Het is er heel plezierig wandelen met weilanden aan de ene kant, slootjes met (krakkemikkige) woonbootjes aan de andere kant en knotwilgen aan weerszijden van het pad.

Inmiddels hebben we erg veel zin in koffie gekregen (en is een sanitaire stop noodzakelijk) We gaan naar het Bosmuseum, waar Rob ons een demonstratie geeft van het "nachtleven van dieren en vogels in het bos". Leuk en leerzaam slot van onze excursie! We lopen naar Neerzicht, waar we moe maar voldaan achter de koffie, warme chocolademelk en pannekoek kruipen. Er wordt opgemerkt dat dit het "après ski" van de vogelaars is. Of neet dit "after birdwatching"?

Rob, het was leerzaam en heel gezellig. Bedankt!

OPENBARE EXCURSIE ZUIDERHEIDE WAS EEN SUCCES

Op zondag 4 april stonden om zeven uur 27 belangstellenden klaar bij het St.Janskerkhof in Laren, gelijkelijk verdeeld over leden en niet-leden, want het betrof een openbare excursie, waaraan enige ruchtbaarheid was gegeven. Het weer werkte mee: pas na terugkeer, in de late ochtend, begon het te regenen. In de uren daartussen verkenden de deelnemers, verdeeld in drie groepen de Zuiderheide en het Laarder wasmeer. In vogelaarspas. Als Adri Vermeule nem nog een paar keer voordoet, kunnen we door naar het hogere werk: het zo fietsen dat je er net niet afvalt.

Nadat een deelnemer, verblind door de ochtendnevel, per abuis de witte terrasstoelen van Het Bluk had aangezien voor de runderen die hier het terrein beheren, werden die later alsnog aangetroffen bij het hek rond het Wasmeer. Vooral gehoord, en soms ook waargenomen werden:

Bergeend, Krakeend, Sperwer, Zanglijster, Koolmees, Grote bonte specht, Boerenwaluw, Tafeleend, Blauwe reiger, Fuut, meerkoet, lieggemus, Nijlgans, Fitis, Aalscholver, Wilde eend, Kokmeeuw, Staartmees, Zwarte mees, Groene specht, Pimpelmees, Tjiftjaf, Vink, Merel, Winterkoning, Roodborst, Houtduif, Boomkruiper, Vlaamse gaai, Kuifmees, Zwarte kraai, Veldleeuwerik, Boonklover, Holenduif, Spreeuw, Graspieper, Kievit, buizerd (en een Vlaamse gaai die hem nadeed), Zwartkop, Rietgors, Gekraagde roodstaart, Dodaars, Matkop, Putter, Goudhaantje, gelukkig ook de door Adri Vermeule beloonde Roodborsttapuit en als uitsmijter een vrouwtje Kleine bonte specht.

Een tot tevredenheid stemmende excursie. De niet-leden hebben een folder meegekregen. Hopelijk valt dat zaad op vruchtbare bodem. Het is wel de bedoeling om meer openbare excursies te organiseren.

OEVERFILTRATIE ALS OPLOSSING VOOR DRINKWATERBEREIDING

Dick A. Jonkers

Gebruik van grondwater voor drinkwaterbereiding heeft door de grondwater-onttrekking ook negatieve gevolgen voor flora en fauna. Een studie naar de mogelijkheden voor oeverfiltratie langs de randmeeroevers geeft lokaties aan, die voor deze vorm van oppervlaktewinning in aanmerking komen. Eén hiervan is de Gooimeerkust, het overgangsgebied van het Gooi naar de voormalige Zuiderzee. Het gaat hier om het deel tussen de snelweg bij Naarden en de bebouwing van Huizen, waar onder de deklaag van grindige zanden (maximaal zeven meter dik) een watervoerend pakket ligt van twintig meter, waaronder zich een scheidende laag van klei en leem bevindt.

De hogere delen van de mogelijke lokatie bestaan uit een stuwwal met reliëf-arme duinen met aan de randen lager liggende gebieden. Hiertoe behoren de graslanden ten westen van Valkeveen, de graslanden in de vroegere zandafgravingen en de oeverlanden van het Gooimeer. De lager liggende delen staan onder invloed van zoete relatief arme kwel van het hoger liggende Gooi. In de riet- en hooilanden komen dan ook planten voor die op kwel duiden en kenmerkend zijn voor zoete voedselarme milieus. Op plaatsen waar nog resten van de oude zanddijk voorkomen groeien soorten, die aan de zoute invloed van de Zuiderzee herinneren. Zandhaver en zeepostelein zijn hier voorbeelden van. De auteur van het hierboven beschreven rapport geeft aan, dat de RWZI van Huizen haar gezuiverd rioolwater op het Gooimeer loost. Er bestaat onzekerheid over de aanwezigheid van brak water in het eerste watervoerende pakket. In de studie wordt de ornithologische waarde van het gebied aangegeven, waarbij de belangrijkheid als foerageergebied en pleisterplaats voor een groot aantal doortrekkers (steltlopers, eenden, sterns en zwanen) wordt vermeld. De waarde van de kust- en rietstrook als broedgebied voor -in de studie als min of meer zeldzame soorten aangeduide- Zomertaling, Krakeend, Torenavalk, Waterral, Watersnip, Tureluur, Kempphaan, Ransuil, Grote en Kleine karekiet en Bosrietzanger wordt aangehaald. Het is jammer dat voor deze opsomming zeer oude gegevens zijn gebruikt. Als bron wordt het Bestemmingsplan Natuurgebieden 1974 van de Gemeente Huizen genoemd. Het raadplegen van het vogelwerkgroeparchief zou meer actuele gegevens hebben opgeleverd. Nu staan er soorten genoemd die er al lang niet meer voorkomen.

Voor oeverfiltratie moet water worden aangevoerd dat in putten wordt gepompt. Wat voor soort (gebiedsvreemd) water is dit?

De bodem filtreert het water en vervolgens wordt het er na enige tijd via andere putten weer uitgepompt. Al deze handelingen lijken mij niet thuis te horen in dit gebied. Het is immers als Staatsnatuurmonument aangewezen en valt onder de Natuurbeschermingswet.

Hoe valt dit met elkaar te rijmen? Het is een goede zaak om de ontwikkelingen met argusogen te blijven volgen.

Bron: Bijlsma, J.W.J. 1992. Mogelijkheden voor oeverfiltratie langs de randmeeroevers. Projectgroep Oeverfiltratie Randmeren. Utrecht.

KLEINE KAREKIET

VOGELEN AAN DE DOLLARD

Joke had ons laatst gevraagd, eens een stukje te schrijven voor de Korhaan. "Want", zo zei ze, "Jullie zwerven zo'n 200 dagen en nachten per jaar met de caravan door Nederland, Zweden, Noorwegen en Finland, en dat al zo'n 26 jaar lang, dus dat moet kunnen."

Wij zijn Miep en Otto Kimmijzer en we verkeren in de gelukkige omstandigheid dat we van half februari tot ongeveer eind december kunnen gaan zwerven. Waarheen? Och, we zien wel.

Deze keer gaan we de grens over bij Klazienaveen en rijden via Meppen naar Papenburg. Daar aangekomen volgen we de borden naar Weener. Men komt dan langs de scheepswerf van "Meier" en even later volgt een brug. Kijk daar even naar links en men ziet het prachtige vogelreservaat waar we het nu over gaan hebben.

Na een sterke bocht naar links komen we in het dorp Vellage en gaan linksaf de Dronweg in. Helemaal aan het eind tegen de dijk aan zien we links van ons een boerderij en dat is ons kampeeradres. Men kan hier kamperen met tent of caravan, maar er is ook gelegenheid om in de boerderij te slapen. De hele bovenverdieping is ook ter beschikking met keuken, T.V., bad, enz. Ook zijn er 2-persoons kamers met ontbijt. Uiteraard is het verstandig hierover van tevoren contact op te nemen. Voor groepen tot max. 32 personen is er ook een grote schuur beschikbaar, voorzien van een flinke keuken met alles er op en er aan. Slaapzak en kussen meenemen (om kussengevechten te voorkomen).

Achter de eerder genoemde dijk ligt het mooie "Vogelschutz"-gebied van de Ems, een prachtig moerasgebied, waar eb en vloed nog invloed op hebben. Men kan de dijk zowel naar links als naar rechts aflopen om het hele reservaat te overzien. Er komen vele soorten waad- en watervogels voor, zowel als stootvogels.

Bij volle maan en springvloed komt het water tot aan de dijk.

Achter de boerderij ligt een prachtig meertje, waar verschillende soorten vogels broeden. In het omringende bos komen uilen voor.

Op ca. 200 meter afstand van de boerderij staat een trekkershut die ook te huur is, maar er is geen water, geen WC en geen electriciteit. Er is wel gas waarop gekookt kan worden.

Vervolgens gaan we een kijkje nemen bij de Dollard.

Vanuit het dorpje Vellage gaan we richting Diele en vandaar via Weener naar Bunde en Ditzum. Vanaf de dijk is er enorm veel te zien, dus die houden we zo lang mogelijk aan. Voor Ditzum staat een klein bordje aan de weg met als opschrift "Oilinzell". Daar vandaan kan men op het strand van de Dollard komen. Je kunt het eiland zien liggen maar dit is alleen met eb bereikbaar (ook met de auto). Houdt dus de tijden van eb en vloed goed in de gaten, anders moet er 6 uur gewacht worden.

Een vogelwerkgroep uit Bathmen heeft hier eens in een lang weekend ca. 90 soorten vogels geteld.

Via Ditzum en Weener gaan we weer terug naar Vellage.

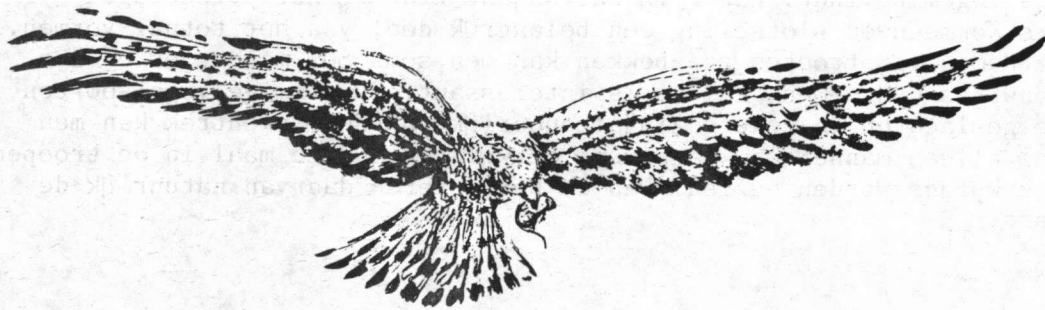
Wij hopen U op een goed idee gebracht te hebben voor een lang weekend of voor Pasen, Pinksteren of Hemelvaartsdag.

Het adres is:

fam. W. Postma, Dronweg 47, 2952 Weener-Vellage, Rheiderland, Duitsland.

Tel. 09-49.4961.2645.

Een fijne tijd gewenst als U mocht besluiten er eens een kijkje te gaan nemen.

OVERDENKING OVER HET NOTEREN EN PUBLICEREN VAN WAARNEMINGEN

Jaap · Taapken

Het weergeven van vogelwaarnemingen zou in elk geval zo duidelijk mogelijk moeten gebeuren. Dat wil zeggen, zodanig dat wij ook later daar nog wat aan hebben en daar ook dan nog iets mee kunnen doen.

Dit is in zekere zin een groot probleem omdat er heel veel verschillende aspecten aan vast zitten.

In de eerste plaats, en dat weten wij eigenlijk allemaal, is het van belang om datum, aantal, plaats, gemeente en medewaarnemers te vermelden bij elke waarneming. Bij het aantal kunnen eventueel (als wij dat kunnen zien) ook het aantal eerstejaars vogels worden vermeld, of het aantal mannetjes en wijfjes (of eventueel procentsgewijs). Bij het vermelden van de plaats én de gemeente zouden wij de juiste spelling aan moeten houden, zoals die op dát moment wordt gebezigd op de topografische kaarten. Wandelkaarten en dergelijke houden er vaak een geheel eigen spelling op na en ook eigenaren van terreinen ('Natuurmonumenten' of de provinciale 'landschappen') hanteren vaak een eigen (veelal modernere) spelling. Dit verwekt op den duur vaak grote verwarring. Een goed voorbeeld is in ons werkgebied de naamsaanduiding van het Laarder Waschmeer en het Hilversumsche Waschmeer, die vroeger Groot en Klein Waschmeer werden genoemd.

Maar er zijn ook andere onduidelijke vermeldingen, zoals Eempolder (zonder 's' dus) evenals Flevopolder (ook zonder 's'). Het gebied van de Eempolders (mét 's' dus) bestaat uit verschillende polders die tezamen het Eempoldergebied of kortweg Eempolders worden genoemd. Zo ook met Flevopolder zonder 's'. Dit is onduidelijk, daar veelal onder Flevopolders (mét een 's') de polders Oostelijk en Zuidelijk Flevoland worden bedoeld.

Bij waarnemingen langs Knardijk of Oostvaardersdijk kunnen voor bepaalde waarnemingen ook de kilometerpaaltjes worden vermeld. Langs sommige grote wegen (waar men niet direct de gemeente kan bepalen) is vermelding van kilometerpalen óók de aangegeven weg. Natuurlijk is, zoals dat bij het ringonderzoek gebeurt, de vermelding van lengte en breedte (zogenaamde coördinaten) gemakkelijk, maar bij waarnemingen komt daar in de praktijk weinig van terecht en het bevordert het maken van fouten.

Goed is wel de vermelding van de uurhokken of Sovonblokken, maar hiervoor heeft men de 'Inventarisatieatlas voor flora en fauna van Nederland', uitgegeven door het Staatsbosbeheer, dienstvak terreinbeheer natuurwetenschappelijk archief (tweede druk, januari 1967), nodig.

Gemakkelijker wordt het als men regelmatig waarnemingen noteert uit dezelfde gebieden. Daarvan kan men dan eenvoudig de nummers van de blokken bij de hand houden. Dan heb ik het nog niet eens over de gegevens die wij niet zó precies moeten weergeven omdat dit gevaar op kan leveren voor de vogels. Broedgevallen van bepaalde soorten (bijvoorbeeld stootvogels) zouden eigenlijk altijd maar zeer oppervlakkig moeten worden gepubliceerd (bijvoorbeeld alleen de gemeente).

Het is altijd de moeite waard dat men noteert aan welke kenmerken men de soort heeft vastgesteld. Zo werd al eerder geschreven (Korhaan 26 (5), pag.122) dat de zang van Fitis en Tjiftjaf of van de Matkop of Glanskop direct voor een goed onderscheid kan zorgen. Terwijl een winterwaarneming van een Fitis ook best een Tjiftjaf kan zijn geweest als men geen zang heeft gehoord. Het noteren van de kleden is vaak van belang. Soms zien wij in de nazomer in het Eempoldergebied heel veel Kokmeeuwen, waaronder zich nauwelijks één eerstejaars vogel bevindt. Later in het najaar zien wij het percentage eerstejaars Kokmeeuwen plotseling een belangrijk deel van het totaal vormen. Bij het waarnemen van troepen zaagbekken kan men soms 80% mannetjes en dus weinig vrouwtjes waarnemen. Zo iets is interessant. Bij sommige vogelsoorten trekken de geslachten in zekere zin afzonderlijk. Bij de vinkentrek kan men soms vrijwel alleen mannetjes waarnemen, terwijl een andere maal in de troepen voornamelijk wijfjes worden gezien. Dan is het noteren daarvan natuurlijk de moeite waard.

Maar ik wil hiermee maar zeggen dat als men een waarneming van een Tjiftjaf meldt en daarbij aantekent dat de vogel zong, dan geeft dat aan dat aan de waarneming eigenlijk niet hoeft te worden getwijfeld. Meldt men echter een waarneming van een Tjiftjaf in december dan hoeft die waarneming toch wel een nadere uitleg. Ofschoon de Fitis bij ons 's winters eigenlijk niet voorkomt en dat de enige soort is waar men zich redelijkerwijs mee kan vergissen.

Wat betreft het noteren van de gemeente kan in de loop der jaren onduidelijkheid ontstaan. Gemeentegrenzen veranderen nog wel eens. Maar ook kan een schijnbaar duidelijke plaatswaarneming later onduidelijk worden. Zo zijn er nog steeds plannen voor een groot sportpark ten noorden van Hilversum. Nu is het momenteel zo dat men in Hilversum maar één Sportpark kent en dat is in Hilversum-Zuid. Over vijftig jaar weet men niet meer wanneer in Hilversum-Noord het grote Sportpark werd aangelegd. Een waarneming van een broedende Geoorde futen bij het Sportpark te Hilversum in 1992 kan later verwarring wekken. Was dat nu in 1992 Sportpark-Zuid of Sportpark-Noord waar die Geoorde futen zaten? Dergelijke gevallen komen meer dan eens voor. Zo behoort het gebied ten westen van de Stichtse Brug bij de gemeente Blaricum en niet bij Huizen. Talloze zeldzame waarnemingen op die plek worden door Dutch Birding als gemeente Huizen genoteerd, hetgeen op den duur zeer verwarrend gaat werken.

Beschrijving van een soort is soms óók bij een veelal goed herkenbare soort nodig. Een voorbijvliegende Papegaaaiduiker kan heel goed een Zeekoet of een Alk zijn geweest, want alleen een geoefende waarnemer kan daarbij een goed onderscheid maken. Inderdaad is een voorbijvliegende Waterspreeuw niet gemakkelijk te herkennen, terwijl als men bij de waarneming vermeldt dat de vogel op een steen bij open water zat en telkens onder water dook, men veel meer zekerheid verschaft.

Zo kan de vermelding van typische 'gewoonten' van een soort er toe bijdragen dat een waarneming aannemelijker wordt geacht. Ook bij schijnbaar gewonere, over het algemeen goed herkenbare en te onderscheiden soorten. Een waargenomen vrouwtje Gekraagde roodstaart in november kan heel gemakkelijk een Zwarte roodstaart zijn geweest en een in oktober waargenomen Gele kwikstaart kan al haast niet anders dan een Grote Gele kwikstaart zijn geweest. Maar deze laatste soort kent de waarnemer bijvoorbeeld helemaal niet omdat hij die nog nooit heeft gezien.

De waarnemingen in de Korhaan bekijk ik altijd graag, maar ik vind het jammer dat de waarnemingen van bepaalde inventarisaties daarin niet terechtkomen. Hierdoor wordt de lijst waarnemingen meer een 'vastlegging' en een 'stimulus om gegevens in te sturen' dan een overzicht van de stand van zaken in het Gooi. Veel waarnemingen van bijvoorbeeld Ruigpootbuizerden, Kleine zwanen in de Eempolders of een groot aantal Knobbelzwanen op het Wijde Blik moet men later uit de gespecialiseerde verslagen zien te halen.

In bovenstaand verhaal heb ik mijn gedachtengang maar eens de vrije loop gegeven, maar ik zou er nog oneindig veel meer over naar voren kunnen brengen. Misschien een volgende keer?

DE GRAUWE KLAUWIER

Ooit in Nederland een algemene broedvogel is deze soort nu in het overgrote deel van ons land een pure zeldzaamheid geworden en vermoedelijk voor velen van ons een vogel die we alleen maar kennen van de plaatjes in onze vogelboeken.

"Het Vogeljaar", tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming, heeft het eerste nummer van de jaargang 1993 (jaargang 41) van de eerste tot de laatste pagina aan deze bijzondere vogel gewijd.

Dit speciale nummer van "Het Vogeljaar" kunt u bestellen door f 6,-- over te maken op postrekening nummer 964472 t.n.v. Het Vogeljaar te Hedel.

KANOETSTRANDLOPER

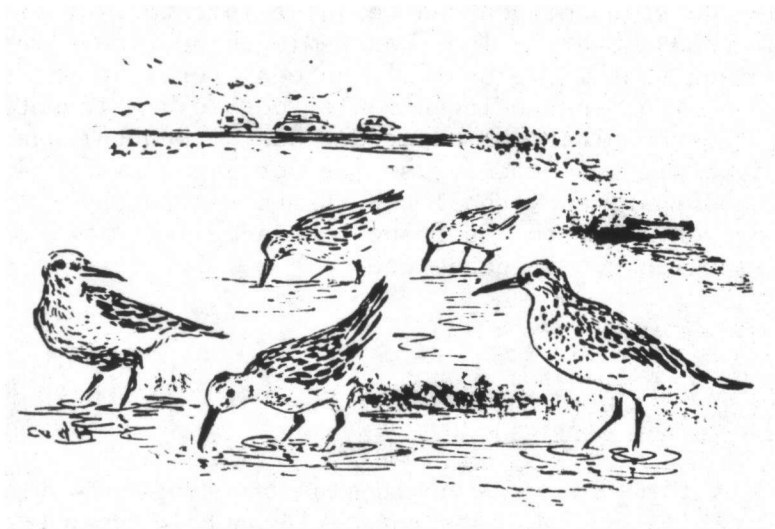
Geleerden hebben nóg niet uitgeknibbeld
waar men de oorsprong van het woord 'kanoet'
van de kanoetstrandloper zoeken moet,
die op zijn stelten langs de kustlijn dribbelt.

de een zweert bij de Deense koning Knut
die op en neer gaand tegen heeft gestribbeld
als door het tij op zijn land werd beknibbeld,
maar die toch achteruit moest voor de vloed.

volgens de ander hangt de soortnaam samen
met wat hij roept; je hoort die er aan af
wanneer hij opvliegt, een herkenningsteken.

wat denk je, zou de eerste mens die namen
aan het gevogelte des hemels gaf
de vogel zelf niet hebben laten spreken?

Jan Kal.

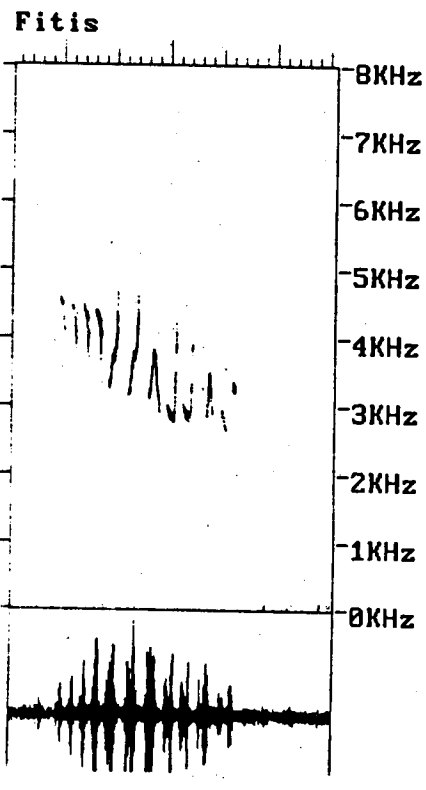
HET OPNEMEN VAN VOGELGELUIDEN

Guus van der Poel

Sinds enige jaren beschik ik over apparatuur om vogelgeluiden op te nemen. Bovendien heb ik de mogelijkheid om de opgenomen geluiden om te zetten in sonogrammen (zie het voorbeeld van het dalende toonladdertje van de Fitis).

In voorkomende gevallen ben ik bereid mijn apparatuur in te zetten om te helpen bij het determineren van moeilijke soorten die alleen aan de hand van hun zang of roep zijn te herkennen.

Mijn telefoonnummer is 02940-31308.

HAANTJES

- * Een van mijn hobby's (voortgekomen uit het vogelen) is geworden het sparen van postzegels met, u raadt het al, vogels er op. Ongetwijfeld zijn er meer vogelaars die deze zegels sparen en kunnen we wellicht iets met elkaar ruilen. Als beginneling heb ik nog weinig zegels, maar wie weet komt daar nu verandering in. In afwachting van de vele reacties:

Maarten Klomps
Remvardplaats 8
3871 MH Hoevelaken
Tel. 03495-36793

- * Aangeboden: Olieverf-schilderij uit 1924 van de Larense schilderes Marie Kelting met een paartje Goudfazanten.

Informatie: de heer Van der Veer, telefoon: 02153-12725.

- * Aangeboden voor de liefhebber: Oude jaargangen van De Korhaan, jaargangen 1985-1990. Leny Reddingius, 02159-42508.

- * Waarnemingskaartjes kunnen bij alle bestuursleden worden afgehaald en ingeleverd. Afhalen kan ook bij R.Huizenga, Jac.van Heemskerkstraat 31, 1272 AW Huizen. Tel.02152-54749.

NIEUWS OVER DE GRASPIEPER

Het laatste nummer van De Graspieper is weer zeer gevarieerd en bevat onder andere artikelen over:

- Het wel en wee van Visdieven in Noord-Holland
- De veranderde voedselkeuze van een Ransuilpopulatie
- Het voedsel van de Sperwer in de AW-duinen
- De aantallen steltlopers in de graslanden van de Zaanstreek in de winter in een periode van 15 jaar.

De Graspieper verschijnt vier maal per jaar in een omvang van minstens 40 pagina's. Het is altijd ruimschoots geïllustreerd met foto's en tekeningen. U kunt zich op dit blad van de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN) abonneren door f 19,50 over te maken op gironummer 2229714 van de Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland te Assendelft.

Ook kunt u een proefexemplaar aanvragen bij:

Jeannet Tuinman, Nieuwe Weg 93, 1531 AC Wormer. Tel.02982-5296.

ONTVANGEN LITERATUUR

Samenstelling: Leny Reddingius.

ARGUS, St.Kritisch Faunabeheer, (SKF) jrg 17 no 4, december 1992:

De mens achter de jager - De Bruinvis nader onderzocht - De lotgevallen van de Otter in Nederland - Edelherten in de Oostvaardersplassen. Mag de natuur zelf even? - Zwijnenjacht in Meinweg stilgelegd.

BOOMBLAD, IBN-DLO, jrg 5 no 1, februari 1993:

Stadsontwikkeling moet ecologisch verantwoord zijn - Zandige open plekken belangrijk voor heidefauna - Aantal weidevogels in Nederland vrij stabiel.

DEBAKEL, NJN District VI, jrg 17 no 1 (niet gedateerd):

Het libellenproject.

Idem, jrg 17 no 2 (niet gedateerd):

Het libellenproject (deel 2) - Zomervogelfenologie - Dagvlinders.

DE GIERZWALUW, VWG Amsterdam, jrg 30 no 4, 1992:

Huiszwaluwen rond Amsterdam 1991-1992, een tussenbalans - Golfbaanplannen en Rode Lijst.

DE GRUTTER, Vogelbeschermingswacht Zaanstreek, jrg 17 no 1, febr.1993:

Jaarverslag 1992 - Kluten-inventarisatie over 1991 - Bijzondere broedvogels in de Zaanstreek in 1992.

KNIPSELKRANT, SKF, jrg 17 no 6, januari 1993:

Diverse artikelen over: Verantwoord Faunabeheer, de jacht en het hagel-dilemma, jagers willen meer overleg wildbeheer, Fransen welkom bij jacht op watervogels, enz. enz.....

- DE KRUISBEK, Vogelwacht Utrecht, jrg 36 no 1, februari 1993:
Mereveld, golfballen of vogels? - Roodstaartzwaluw boven de Botshol.
- MENS EN NATUUR, IVN, jrg 44 no 1, voorjaar 1993:
Insektenhulp... in eigen en IVN-tuin - Werken aan beekdalen in Drenthe.
- MENS EN VOGEL, Kon.Belgisch Verbond voor de Bescherming van Vogels,
jrg 30 no 4, december 1992:
Onze vogelopvangcentra in actie - De IJsvogel: moeilijke samenleving - Een Conventie over bio-diversiteit.
- DE MOURIK, VWG Rijk van Nijmegen, jrg 19 no 1, 1993:
Steppekievit in de Erlecomse Waard in augustus 1992 - Bijzondere broedvogels van de Ewijkse en Winssensche Uiterwaarden in 1991 - Duikeendenhybriden in de Ooypolder.
- NATUURBEHOUD, Natuurmonumenten, jrg 24 no 1, 1993:
Zout krijgt een nieuwe kans in Zuid-Beveland - In het Norger Esdorpenlandschap gaan natuur en cultuur hand in hand - Veel natuurgebieden worden beheerd met behulp van grazers. De meest markante "werknemers" in beeld gebracht.
- NATUUR EN MILIEU, St.Natuur en Milieu, jrg 17 no 2, februari 1993:
Vaarroutes olietankers beperken - Vliegbasis Woensdrecht boven de wet.
- Idem, jrg 17 no 3, maart 1993:
Geslaagde actie tegen lozingen glastuinbouw - Waddenzee vrijwaren van nieuwe gasboringen - Kenmerkende soorten beter beschermen.
- NATUUR NABIJ, IVN Eemland, jrg 21 no 1, februari 1993:
Jaarverslag 1992.
- NIEUWS, VNLB, no 73, januari 1993:
Waterschapszorg geen belemmering natuurontwikkeling - Houtrillen en strobbehallen: interessant voor ecosysteem van bos en tuin - Algenbestrijding in Noord-Holland.
- DE STEENLOPER, VWG Den Helder, jrg 11 no 57, februari 1993:
Stookolieslachtoffertelling winter 1991/1992 - Vogels voeren, waarom alleen in de winter?
- DE TRINGIAAN, VWG Schagen, jrg 16 no 1, februari 1993:
Kerkuilen in de omstreken van Schagen - Alledaagse vogels: Grauwe Gans - Een Griel in het Zwanenwater.
- TUSSEN VECHT EN EEM, jrg 11 no 1, februari 1993:
Om de toekomst van Gooi en Vechtstreek. Verslag van het derde Gooicongres - Weesp een middeleeuwse stad? - Corversbos, een apart bos? - Het landgoed De Beek.
- VELD EN VITRINE, Fries Natuurmuseum, no 116, januari 1993.
- HET VOGELJAAR, Stichting Het Vogeljaar, jrg 41 no 1, februari 1993:
Het gehele nummer is gewijd aan de Grauwe Klauwier.
- VOGELNIEUWS, Vogelbescherming/SOVON, jrg 4 no 4, december 1992:
Werken aan minder vogelslachtoffers - Zeemeeuwen in 1990.

VOGELS, Vogelbescherming, jrg 13 no 73, januari/februari 1993:

Waar zijn de vrouwtjes? (van de Slobeenden, LR) - Nu Zaanse weidevogels....., straks Zaanse moerassen? - Nederlands verkeer rijdt jaarlijks miljoenen vogels dood - Mandarijneend wel, Nijlgans niet? De exotenhaat van de natuurbeschermers - Torenvalken in de winter - Nota Jacht en Wildbeheer moet veranderd worden.

Idem, jrg 13 no 74, maart/april 1993:

In de schemering vloeit het zwanenbloed - Het beulswerk van de Zanglijster - Vogelgedrag waaraan geen touw lijkt vast te knopen (over overspronghandelingen, LR) - "Hollandse" Lepelaars ontdekken nieuwe Franse voedselgebieden - Velduilen overdag - Blauwborsten zingen bij de Knardijk, Korhanen ~~baltsen~~ op de Holterberg - Jagers laten ganzen kreperen-

ONZE WAARD, Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard, jrg 24 no 1, febr.1993.

DE WIJDE BLIK, Stichting Milieutijdschrift, jrg 9 no 4, januari 1993:

Gehecht aan de mens en zijn rommel (over landslakken, LR) - De Kerkuil landelijk alweer boven de duizend paren - Onbekend, dus onbemind: wielen aan de Westdijk - Grondwaterverlies dwingt tot nieuwe winningsmethode.

VELDWAARNEMINGEN

Waarnemingen Overzicht (1)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
Kuifduiker	1	1992-12-28	Spiegpolderplas bij Kromme Googh	Joh.J.Frieswijk
Aalscholver	7	1992-12-28	Naarderbos "Zwemvijver"	J.van Gastel
Roerdomp	1	1993-01-03	Breukelerveensekooi, Breukelerveen	D.Jonkers,M.de Graaf
Blauwe Reiger	1	1993-01-01	Vondellaan, Baarn (grote hoogte)	J.Taapken
Lepelaar	3	1993-02-20	Noordpolder te Veld	H.Weenen e.a.
Kleine Zwaan	500	1993-01-08	Eempolders Noord	W.Weitjens
Kleine Zwaan	37	1993-02-20	Overvliegend over huis,v.Heemskerkstr.	R.Th.Huizenga
Grauwe Gans	800	1992-12-28	Zanddijk, Naarden	J.van Gastel
Smient	1	1992-12-06	Schaep en Burgh, 's-Graveland	P.Schut
Krakeend	1	1993-01-02	Huizermaatweg, Singel	J.van Gastel
Kuifeend	160	1992-12-28	Naarderbos, "Zwemvijver"	J.van Gastel
Kuifeend	4	1993-02-03	Lorentzvijver, Hilversum	L.v.d.Poel-v.'t Hoff
Brilduiker	47	1993-01-03	Spiegpolder,Nederhorst den Berg	Y.Bosman
Brilduiker	1	1993-02-07	Hilversums Wasmeer	D.Jonkers/M.de Graaf
Nonnetje	7	1992-12-28	Naarderbos, Visvijver H.S.V.	J.van Gastel
Nonnetje	15	1993-01-26	Ankeveense Plassen	N.J.N.
Grote Zaagbek	5	1993-01-26	Ankeveense Plassen	N.J.N.
Grote Zaagbek	10	1993-02-22	Laarder wasmeer	J.Renzenbrink
Bruine Kiekendief	1	1993-01-19	Eempolder Noord	Jonkers,Vermeule,Dw.
Havik	2	1993-01-19	Eempolder Noord	Jonkers/Dwars/Vermeu
Havik	1	1993-01-31	Bilderdijklaan, Baarn	J.Taapken
Havik	1	1993-01-31	Ankeveense Plassen	N.J.N.
Buizerd	2	1993-01-12	Lage Vuursche, Zwarte Weg	J.Taapken
Buizerd	4	1993-01-19	Eempolder Noord	Jonkers/Vermeule/Dw.
Buizerd	2	1993-01-31	055D	R.Th.Huizenga
Ruigpootbuizerd	1	1993-02-27	Laarder Wasmeer	P.van der Poel
Visarend	1	1992-11-28	Eempolder Nrd/Oost Kustgemaal	Klippel/Galenlast ea
Waterral	3	1992-12-28	Ankeveense Plassen	N.J.N.
Waterhoen	12	1993-01-01	Praamgracht, Baarn	J.Taapken
Waterhoen	41	1993-01-03	Egelshock/Sluisweg Hilversum	D.Jonkers,M.de Graaf
Waterhoen	19	1993-01-06	Oude Haven, Hilversum	B.en N.Dwars
Kievit	200	1993-02-01	gebied vergeten!	P.Vos
Bonte Strandloper	1	1993-02-28	De Kempen,Oostermeent, Blaricum	D.Jonkers,M.de Graaf
Kemphaan	30	1992-11-28	Zuidpolder te Veld,Ecmnes	I.v.Woerssem e.a. exc
Watersnip	2	1992-12-26	Warandepark, Huizen	J.van Gastel
Watersnip	6	1993-01-03	Gooiergracht, Blaricum	J.van Gastel
Houtsnip	1	1993-01-02	De Vliet, Vreeland	J.Rouhof-Nagel
Houtsnip	1	1993-01-05	Juliana-Oord, Laren	F.H.van de Weijer
Houtsnip	2	1993-01-10	Bussummer- en Westerheide	I.van Woersum
Wulp	21	1993-01-03	Breukelerveersekkooi, Breukelen	D.Jonkers,M.de Graaf
Wulp	2	1993-02-01	Horn en Kuyser Polder	P.Vos
Dwergmeeuw	6	1993-02-21	Holl.Brug-Oostvaardersdijk Landzijde	Rosier/Bedum/Blom
Holenduif	28	1993-02-17	Noordpolder te Veen, Ecmnes	D.Jonkers/M.de Graaf
Bosuil	2	1993-01-22	Hilverbeck	N.J.N.
Bosuil	2	1993-02-05	Landgoed Spanderswoud	N.J.N.
Bosuil	1	1993-02-24	Smithuijserbos Gooi-Zuid	P.v.der Poel
IJsvogel	1	1992-12-13	Spiegpolder, Nederhorst d.Berg	H.en N.Biersteker
IJsvogel	1	1993-01-02	Spiegpolderplas,Kromme Googh, NdB	Joh.J.Frieswijk
Zwarte Specht	1	1993-01-18	Maartendijkse Bossen,Lage Vuursche	J.Taapken
Zwarte Specht	1	1993-02-12	Oostermeent, Landgoederen Naarden	H.Weenen

Waarnemingen Overzicht (2)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
Zwarte Specht	1	1993-02-18	Landgoed Bantam PTT telling	N.J.Dwars
Kleine Bonte Specht	1	1993-02-18	Hilverbeek PTT telling	N.J.Dwars
Boomleeuwerik	14	1993-01-17	Eukenberg, Huizen	Y.Bosman/v.Klaveren
Veldleeuwerik	24	1993-01-03	Eempolders	J.van Gastel
Veldleeuwerik	42	1993-01-08	Corvers Akker (telpost)	N.Dwars
Waterpieper	1	1992-11-28	Zuidpolder te Veld, Eemnes	I.v.Woerssem e.a. exc
Grote Gele Kwikstaart	1	1993-02-06	Gooiergracht (ter hoogte Tuincentrum)	P.en L.v.der Poel
Witte Kwikstaart	10	1993-02-01	Stichts End, Ankeveen	P.Vos
Kramsvogel	600	1993-02-18	Sperwershof, Weiland PTT telling	N.J.Dwars
Koperwiek	6	1992-12-19	Woensberg	J.van Gastel
Koperwiek	42	1993-02-18	Sperwershof, Weiland PTT telling	N.J.Dwars
Grote Lijster	1	1993-01-04	Steenakker 9, (tuin) Blaricum	E.Frater Smid
Grote Lijster	2	1993-02-01	Horn en Kuyer Polder	P.Vos
Zwartkop	1	1993-01-02	Gr.Wichmanstraat, Hilversum (046)	A.Vermeule
Zwartkop	1	1993-01-08	Bilderdijklaan, Baarn	J.Taapken
Tjiftjaf	1	1993-01-06	Oude Haven, Hilversum	B.en N.Dwars
Goudhaantje	4	1993-01-06	Oude Haven, Hilversum	B.en N.Dwars
Vuurgoudhaantje	1	1992-12-28	Ankeveense Plassen	N.J.N.
Staartmees	16	1992-12-19	Tafelbergse Heide	J.van Gastel
Staartmees	8	1993-01-06	Oude Haven, H'sum (Noordelijke vorm)	B.en N.Dwars
Glanskop	2	1993-01-06	Oude Haven, Hilversum	N.J.en B.Dwars
Glanskop	1	1993-02-02	Bilderdijklaan, Baarn	J.Taapken
Glanskop	1	1993-02-07	G.H.Cronbos, Hilversum	D.Jonkers, M.de Graaf
Boomklever	1	1993-02-21	Naarderstraat 055C	R.Th.Huizenga
Notekraker	1	1992-12-27	Oude Meentweg, Hilversum	P.Schut
Bonte Kraai	3	1992-12-17	Eempolder Noord	W.Weitjens
Bonte Kraai	6	1993-01-03	Noordpolder te Veld, Eemnes	J.van Gastel
Bonte Kraai	21	1993-01-08	Eempolder Noord	W.Weitjens
Raaf	2	1992-12-19	Hoorneboegse Heide, H'sum gezien: 16.3.92	H.Nuijen
Ringmus	8	1992-11-22	Tuin Rietmeent 98, Hilversum	P.Schut
Ringmus	18	1992-12-13	Vettedijkje, Oostermcent, Blaricum	D.Jonkers
Vink	156	1993-01-08	Corvers Akker	N.Dwars
Keep	60	1993-01-01	Hilverbeek 's-Graveland	P.Schut
Keep	39	1993-01-08	Corvers Akker	N.Dwars
Keep	32	1993-01-08	Peerkampaan, Hilversum	N.Dwars
Keep	20	1993-01-30	Gooilust	N.J.N.
Groenling	300	1992-11-29	Oude Eemnesserweg, Eemnes-Baarn, paral. A1	I.van Woerssem
Groenling	600	1993-01-08	Corvers Akker	N.Dwars
Groenling	1200	1993-02-02	Hoek Eemmeerdijk/St.Brug Zuid, Flevoland	J.Taapken
Putter	15	1993-02-25	Singel t/o Volvo garage, Huizen	H.Weenen
Sijs	15	1992-11-07	Tuin Rietmeent, Hilversum	P.Schut
Sijs	22	1993-01-08	Corversbos	N.Dwars
Sijs	70	1993-02-07	Hilversums Wasmeer, H'sum (slaapvlucht?)	D.Jonkers
Kruisbek	2	1993-01-08	Corversbos	N.Dwars
Goudvink	1	1993-01-01	Hilverbeek 's-Graveland	P.Schut
Goudvink	2	1993-02-17	Valse Bos, Eemnes	D.Jonkers, M.de Graaf
Goudvink (Europese v.)	3	1992-12-19	Atelierweg, Huizerhoogt	J.van Gastel
Appelvink	2	1993-01-08	Peerkampaan, Hilversum	N.Dwars
Appelvink	3	1993-01-29	Juliana-Oord Leemzeulder, Laren	F.H.van de Weijer
IJsgors	1	1992-12-06	Wolfshamer, Huizen	D.Jonkers, M.de Graaf
Geelgors	2	1993-01-08	Corvers Akker	N.Dwars

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Postadres VWG: VWG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester VWG Het Gooi e.o.

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Voorzitter	: R.A.Kole	Torenvalk 22	3752 SK Bunschoten	03499-82303
Sekretaris	: P.Ruiter	Bilderdijklaan 16	3743 HS Baarn	02154-24140
Penningmeester	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	02940-11683
Lid	: L.J.Dwars-Van Achterbergh	Prinsenstraat 15	1211 LS Hilversum	035-233973
SG Avifauna	: W.J.A.Hoeffnagel	Krekelmeent 72	1218 ED Hilversum	02159-19356
SG Eempolders	: R.van Veen	Hoflaan 17	1241 XL Kortenhoef	035-63642
SG Nestkasten	: D.A.Jonkers	Koggewagen 3	1261 KA Blaricum	02152-60456
SG Propaganda	: R.v.d.Akker	Gooiergracht 15	1251 VA Laren	02153-83071
SG Vogelcursus	: P.van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AC Hilversum	035-831592
SG Excursies	: J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	02154-18804
SG Korhaan	: P.Schut	Rietmeent 98	1218 AZ Hilversum	02159-36811
SG Natuurbescherming	: R.Kloosterman	Korte Singel 16	1402 SJ Bussum	02159-10562

Waarnemingskaartjes:

Inzenden	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	02940-11683
Afhalen	: R.G.Moolenbeek	Mr.J.C.Bührmannlaan.42	1244 PH Ankeveen	035-62641
	L.Reddingius	Gr.W.den Oudelaan.22	1412 AV Naarden	02159-42508
	W.J.A. Hoeffnagel	Krekelmeent 72	1218 ED Hilversum	02159-19356
	P.v.d.Poel	Siriusstraat 25	1223 AL Hilversum	035-831592
	J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	02154-18804

Waarnemingskaartjes kunnen bij alle bestuursleden worden ingeleverd.

Andere Nuttige Adressen:

Controleur Vogelwet	: R.G.Moolenbeek	Mr.J.C.Bührmannlaan.42	1244 PH Ankeveen	035-62641
Consulent Vogelbescherming en Vrije Vogelreservaten:	R.Kloosterman	Korte Singel 16	1402 SJ Bussum	02159-10562
Aanmelding Vogelcursus	: A.v.Klaveren-Van Oord	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-61426
Vogelasiel	: W.van Ingen-Den Oude	J.v.Schimmelstr.6	1411 VS Naarden	02159-45658

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep, is de vereniging op geen enkele wijze verantwoordelijk te stellen.

Contributie: Voor leden f. 20,- (minimaal), huisgenootleden f. 7,50 (minimaal).

Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In verband met de afsluiting der boeken door de penningmeester dienen declaraties voor gemaakte kosten vóór 1 december bij de coördinator van de betreffende subgroep te worden ingediend.

" De Korhaan "
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028 , 1200 BA Hilversum

port betaald
Hilversum

XH 3016104 G
J W LECLERCQ

VT HOFFSTR 28
1223EE HILVERSUM